

Dersin Amacı

Orta Asya ve Karadeniz’in Kuzeyi’ndeki Coğrafyada Bozkır Kavimleri Hakimiyeti ve Kültürünü öğretmek. Türk ve Orta Asya tarihini inceleyen bir ders olup, bozkır kültürlerine sahip olan göçebe toplulukların tarihsel, kültürel ve sosyal yapılarını anlamayı amaçlar. Bu derste, bozkırda yaşayan kavimlerin tarihsel süreçteki yerleri, yaşam biçimleri, göçebe kültürünün özellikleri, bu kavimlerin Orta Asya’dan çıkışları ve dünya tarihindeki etkileri ele alınır.

Dersin İçeriği

Bozkır kültürü, yerleşik tarım ekonomisinin yetersiz kalması sonucu hayvancılığa dayalı olarak ortaya çıkmıştır. Hayvancılık ekonomisine dayalı olarak otlak ve su boylarını takip etmek suretiyle konargöçer bir hayat başlamıştır. Bu yeni hayat biçimine bozkır atlı kültürü adı verilmiştir. Bozkır kültüründe büyük koyun sürüleri atlar vasıtasıyla idare edilmiş ve yeni bol sulu ve otlu araziler keşfedilmiştir. Bu süreç ele alınıp anlatılacaktır.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Antik Çin ve Düşmanları, Nicola Di Cosmo, Kronik, İstanbul 2022.
İbrahim Kafesoğlu: Türk Milli Kültürü. Ötüken yay. İstanbul 2000.
Bozkır Halklarının Göçü, Karoly Czegledy, Kesit Yayınları, İstanbul 2009.
Gök Tengrinin Çocukları, Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL
Türk Kültürünün Temelleri II, Salim KOCA, Ankara 2010
Eski Türklerde Devlet Gelenekleri ve Törenleri (Tarih Öncesi Devirlerden Türklerin İslam Dini Medeniyetine Girişine Kadar), Kürşat KOÇAK, Yayınevi, Ankara 2019.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretim Yöntemleri

Bozkır kültürünün meydana gelişi, Bozkır Türk kavimleri tarihi hakkında derler yapılacaktır.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Bozkır kavimleri tarihi kaynak ve araştırma eserler okunması tavsiye edilecektir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

Yardımcı elaman yoktur.

Dersin Verilişi

Yüzyüze

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Prof. Dr. Kürşat Koçak

Program Çıktısı

1. Bozkır Kültürünü tanımlar ve meydana çıkışı hakkında bilgi verir.
2. bozkır Kültürü hakkında bilgi verebilir.
3. Bozkır Kültürü Sosyal yapısı ve o kültüre ait devletler hakkında bilgi verir.

Haftalık İçerikler

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Öğretim		Teorik	Uygulama
		Laboratuvar	Metodları		

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
1	Türk Bozkır kültürü, Orta Asya'nın bozkır (step) ikliminde şekillenen, göçebe Türk toplumlarının yaşam tarzını ve kültürünü yansıtan bir kültürel oluşumdur. Bozkır, geniş, açık alanlardan ve az yağış alan topraklardan oluştuğu için, bu bölgedeki halkların tarım yerine hayvancılıkla geçinmelerine neden olmuştur. Bu kültürün ortaya çıkışı, tarihsel ve coğrafi faktörlerle şekillenmiştir. Anav Kültürü, Orta Asya'nın kuzeydoğusunda, özellikle Türkmenistan'ın Anav bölgesinde ortaya çıkmış olan, MÖ 3000-MÖ 1500 yıllarına tarihlenen bir Neolitik kültürdür. Anav kültürünün en belirgin özellikleri arasında yerleşik yaşam, tarıma dayalı ekonomiler ve taş yapılar bulunur. Bu kültür, özellikle erken dönem tarım ve ziraat yöntemleri ile tanınır. Andronova Kültürü, MÖ 2000-900 yılları arasında Orta Asya'nın batısında (özellikle Kazakistan, Rusya ve Türkmenistan gibi bölgelere yayılmıştır) gelişmiş bir kültürdür. Bu kültür, özellikle tunç çağının başlarında gelişmiş olan göçebe topluluklarla ilişkilidir. Andronova halkları, metal işçiliği ve hayvancılık konularında oldukça gelişmişti. Ayrıca, yerleşik hayata geçişin ilk belirtilerini gösteren bu kültür, büyük taş yapılar ve mezar alanları ile de tanınır.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Eskiçağ Türk Tarihine genel bir bakış	Bu derste uygulama yoktur.

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
2	Tabiat Özellikleri Orta Asya, büyük bir kara parçası olup, hem Asya hem de Avrupa kıtalarının bulunduğu bir bölgedir. Bölge, geniş bozkırları, dağları, çölleri ve gölleri ile karakterizedir. Orta Asya'nın en belirgin coğrafi özelliklerinden biri, bölgenin büyük kısmının kara iklimine sahip olmasıdır. Dağlar ve Ovası: Orta Asya'da, Altay Dağları, Tien Shan ve Pamir Dağları gibi büyük dağ sıraları yer alır. Bu dağlar, bölgenin iklimini etkileyen önemli faktörlerden biridir. Dağların eteklerinde verimli vadiler bulunurken, yüksek rakımlı dağlık alanlarda ise daha sert iklim koşulları hâkimdir. Bozkırlar ve Çöller: Orta Asya'nın büyük kısmı bozkırlarla kaplıdır. Bu bozkırlar, özellikle tarım ve hayvancılık için uygun alanlar sunar. Ayrıca, Kara Kum ve Kızıl Kum gibi büyük çöller de bölgenin coğrafyasını şekillendirir. İklim Orta Asya, kara iklimi (kontinental iklim) ile tanınır. Bu iklim türü, kışları çok soğuk, yazları ise aşırı sıcak geçer. Özellikle iç bölgelerde bu fark daha belirgindir. Sıcak ve Soğuk Farkları: Yaz aylarında sıcaklık 40°C'ye kadar çıkabilirken, kışın ise -30°C'ye kadar düşebilen sıcaklıklar gözlemlenebilir. Bu aşırı sıcaklık farkları, bölge halkının yaşamını zorlu hale getirir de, onları dayanıklı hale getirmiştir. Yağış Durumu: Yağış miktarı genellikle düşüktür. Bölgenin batısında ve güneyinde kurak iklim, doğusunda ise daha ılıman bir iklim hakimdir. Bu iklimsel özellik, tarım ve hayvancılıkla uğraşan halklar için çeşitli zorluklar yaratır.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Orta Asya'da Tabiat, İklim ve İnsan	Bu derste uygulama yoktur.

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
3	Türklerin Kökeni: Orta Asya, özellikle Altay Dağları, Orhun Vadisi ve çevresi Türklerin ilk yurt edindiği bölgelerdir. İlk Göçler: Göçebe bir yaşam tarzı benimseyen Türkler, hayvancılık ve iklim koşulları nedeniyle zamanla farklı bölgelere göç etmişlerdir. İlk önemli göç hareketlerinden biri, Hunların Orta Asya'dan Avrupa'ya doğru gerçekleştirdiği göçtür. Büyük Türk Göçleri ve Yayılma Dönemleri Hunlar (M.Ö. 3. yüzyıl - M.S. 5. yüzyıl): Türklerin Avrupa'ya ilk büyük göçü olarak kabul edilir. Hunlar, Orta Asya'dan Avrupa'ya yönelerek Roma İmparatorluğu'na karşı savaşlar yapmışlardır. Göktürkler (M.S. 6. yüzyıl): Orta Asya'da Göktürk Kağanlığı'nın kurulması, Türklerin daha geniş bir coğrafyaya yayılmalarına zemin hazırlamıştır. Uygurlar (M.S. 8. yüzyıl): Uygurlar, Orta Asya'nın çeşitli bölgelerine yerleşerek kendi devletlerini kurmuşlardır. Bu dönemde Türkler, Maniheizm ve Budizm gibi farklı dinlerle de tanışmışlardır.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Türklerin Göçleri ve Yayılmaları	Bu derste uygulama yoktur.

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
4	Türk Adı Tarihçesi Türk adı, tarih boyunca birçok medeniyetin izlerini taşıyan, köklü ve anlamlı bir kavramdır. Türkler, tarih boyunca kendi adlarını kullanarak kültürlerini, dillerini ve devletlerini tanımlamışlardır. Bu ders içeriğinde, Türk adının kökeni, tarihsel kullanımı ve anlamları hakkında kısa bir inceleme yapacağız. Türk kelimesinin etimolojisi: Türk adı, Orta Asya'nın göçebe halklarının kendilerini tanımlamak için kullandıkları bir kavramdır. Eski Türkçe'de "Türük" veya "Türk" şeklinde yer alır ve "güçlü, sağlam, kuvvetli" anlamlarına gelir. Erken dönemler: Türk adının ilk kullanımı, Orta Asya'daki Göktürkler'e kadar gider. Göktürkler, Türk adıyla kurdukları ilk büyük devleti oluşturmuşlardır. Türk Adının Tarihsel Kullanımı Göktürkler ve Orta Asya: Göktürkler, Türk adını ilk defa devlet olarak kullanmışlardır. Göktürk Kağanlığı, 6. yüzyılda Orta Asya'da kurulmuş ve Türk adı bu dönemde bir devlet adı olarak kullanılmaya başlanmıştır.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Tarihte Türk Adı	Bu derste uygulama yoktur.
5	Türk Devlet Anlayışı Türklerde devletin kutsallığı (Kut anlayışı) Devletin temel amaçları: Halkın refahı, adalet ve düzen Göçebe kültürün devlete etkisi Türk Devletlerinde Yönetim Anlayışı Kut Anlayışı: Hakanın yönetme yetkisini Tanrı'dan aldığı inancı İkili Yönetim: Doğu-batı veya sağ-sol şeklinde devletin ikiye ayrılması Kurultay (Toy): Karar alma sürecinde hakanın danışma meclisi Devlet Teşkilatı Kağan (Hakan): Devletin başı, yönetici Hatun: Kağanın eşi, yönetimde etkili Kurultay: Danışma meclisi Ordu: Disiplinli ve teşkilatlı Türk ordusu (Onluk Sistem) Bürokrasi: Şad (valiler), Yabgu (Batı yöneticisi), Tudun (vergi memuru) Bkz. Salim Koca Türk Kültürünün Temelleri	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Türklerde Devlet Geleneği ve Teşkilatı	Bu derste uygulama yoktur.

Sıra Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
6 Eski Türklerde Hakimiyet Anlayışı Eski Türklerde hakimiyet anlayışı, devleti yöneten hükümdarın gücünü Tanrı'dan aldığı inancına dayanıyordu. Bu anlayışa "Kut Anlayışı" denir. Kut, Tanrı tarafından hükümdara ve ailesine verilen yönetme yetkisiydi. Bu inanç, hükümdarın halkına karşı adil ve başarılı olması gerektiği düşüncesini beraberinde getirmiştir. Hakimiyetin Temel Unsurları: Kut Anlayışı: Hükümdarın yetkisini Tanrı'dan aldığına inanılırdı. Başarısız hükümdarın kutu kaybolur ve yerine başka biri geçebilirdi. Ülüş (Paylaşım) Anlayışı: Devlet, hanedanın ortak malı sayılırdı. Bu yüzden taht kavgaları sıkça yaşanırdı. Oksızlık (Bağımsızlık): Türkler için bağımsızlık en önemli değerlerden biriydi. Devletin başka bir güce boyun eğmesi kabul edilemezdi. Töre: Yönetimde adaletin sağlanması için töreler esas alınırdı. Hükümdar, töreye uymak zorundaydı. Sonuç: Eski Türklerde hakimiyet anlayışı, ilahi kaynaklı kabul edilmiş, bağımsızlık ve adalet temelinde şekillenmiştir. Ancak devletin hanedanın ortak malı sayılması, Türk devletlerinin kısa ömürlü olmasına neden olmuştur. Bkz. Salim Koca, Türk Kültürünün Temelleri	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Eski Türklerde Hakimiyet Anlayışı	Bu derste uygulama yoktur.
7 Devlet Başkanının Ünvanı Eski Türklerde devlet başkanı Kağan (Hakan), Han, İlteriş, Şanyü, İdikut gibi unvanlarla anılmıştır. Kağan'ın Yetki ve Görevleri Devletin başı olarak en yüksek otoriteye sahipti. Orduyu yönetir, savaş ve barış kararlarını alırdı. Adaleti sağlar, töreyi uygulardı. Ülkeyi yönetir, boyları ve beyleri idare ederdi. Tanrı tarafından seçildiğine inanılır, kut sahibi sayılırdı. İkili Yönetim Türk devletlerinde Doğu-Batı yönetimi uygulanır, Kağan doğuyu yönetirken batıyı genellikle kardeşi (Yabgu) yönetirdi. Hükümdarlık Yetkisinin Kaynağı Kut Anlayışı: Kağan'ın yönetme hakkını Gök Tanrı'dan aldığına inanılırdı. Töre: Kağan, töreye uymak zorundaydı; keyfi yönetim mümkün değildi. Kurultay: Devlet işleri, boy beyleri ve hatun ile birlikte Kurultay'da görüşülürdü. Hatun'un Önemi Kağan'ın eşi Hatun, yönetimde söz sahibiydi. Elçileri kabul edebilir, devlet işlerine katılabilirdi. Veraset Sistemi ve Devletin Bölünmesi Taht babadan oğula geçse de, tüm hanedan üyelerinin tahta çıkma hakkı vardı (Veraset sistemi). Bu durum sık sık iç mücadelelere ve devletin bölünmesine yol açmıştır. Eski Türklerde devlet başkanlığı, hem siyasi hem de dini yönleri olan kutsal bir görevdi. Töre ve kurultay, hükümdarın mutlak güç sahibi olmasını engelleyerek devletin düzenini korumuştur.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Eski Türklerde Devlet Başkanı	Bu derste uygulama yoktur.

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
9	Eski Türklerde Devlet Anlayışı Eski Türkler, devlete "il" adını vermiştir. Devletin kutsal bir varlık olduğuna inanılmış ve yönetme yetkisinin kut ile Tanrı tarafından kağanlara verildiği düşünülmüştür. Hükümdar ve Yönetim Devletin başında Kağan (Hakan) bulunurdu. Kağan, ülkeyi yönetirken toy (kurultay) adı verilen meclisten ve aygucu (başbakan) gibi devlet görevlilerinden destek alırdı. Devlet yönetiminde bilge (bilgili), alp (cesur) ve adil olma şartı aranırdı. Ülke Teşkilatı İkili Yönetim: Ülke doğu-batı şeklinde ikiye ayrılır, doğuyu kağan yönetirken batıyı yabgu yönetirdi. Boy Sistemi: Devletin temeli boylar ve budunlardan oluşurdu. Boyların başında beyler bulunurdu. Hukuk ve Adalet Türklerde yazılı hukuk yerine töreler esas alınır. Töreler; adalet (könilik), eşitlik (tüzlük), iyilik (uzluk) ve insaf (kişilik) ilkelerine dayanır. Töreleri kağan tek başına değiştiremezdi, toyda alınan kararlarla düzenlenirdi. Kurultay (Meclis) ve Demokrasi Unsurları Kurultay (Toy), önemli devlet meselelerinin görüşüldüğü meclisti. Katılanlar arasında kağan, hatun, beyler, boy liderleri ve vezirler bulunurdu. Bazı durumlarda halkın görüşü de alınır, bu yönüyle demokrasiye yakın bir yapı gösterirdi. Eski Türklerde idari yapı güçlü liderlik, töre hukuku, boy teşkilatı ve askeri düzen üzerine kuruluydu. Kurultay gibi unsurlar, yönetimde istişareyi ve halkın söz sahibi olmasını sağlıyordu. Bu sistem, Türk devlet geleneğinin temelini oluşturmuştur.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Eski Türklerde İdari Yapı ve Özellikleri	Bu derste uygulama yoktur.
10	Bozkır Hukuk Anlayışı ve Töre Töre: Türk toplumlarında yazılı olmayan hukuk kurallarına verilen isimdir. Töre, toplum düzenini sağlamak için ortaya çıkmış, gelenek, görenek ve ahlak kurallarını kapsayan bir sistemdir. Devlet yöneticileri (han, kağan), töreye uygun hareket etmek zorundadır. Töre değişebilir bir yapıya sahiptir; halkın, beylerin ve kurultayın (meclisin) ortak iradesiyle zamanla güncellenebilir. Töre'nin Kaynakları Örf ve Adetler: Uzun yıllar boyunca nesilden nesile aktarılan gelenekler. Kağan'ın Emirleri: Hükümdarın çıkardığı kurallar töreye uyumlu olmalıdır. Kurultay Kararları: Devletin ileri gelenlerinin (beyler, aksakallar) katıldığı toplantılarda alınan kararlar. Töre'nin Temel İlkeleri Adalet (Könilik): Herkesin hakkını alması ve hukukun üstünlüğü. Eşitlik: Yönetici ve halkın töreye tabi olması. Bağımsızlık: Devletin özgürlüğünü ve halkın bağımsızlığını korumak. Aile ve Toplum Düzeni: Aile kutsaldır ve toplumsal düzen töre ile sağlanır. Töre'ye Göre Cezalar ve Hukuki Yaptırımlar Cinayet, hırsızlık gibi suçlar ağır cezalarla karşılanırdı (kisas, sürgün, ceza ödemesi). Aile ve toplum düzenini bozan davranışlara sert yaptırımlar uygulanırdı. Kurultay büyük davaları çözen en yüksek mercidir. Bozkır kültüründe hukuk anlayışı, toplumsal düzeni korumaya yönelik olup töre, devletin ve halkın uyması gereken en temel kurallar bütünüdür. Yönetici bile törenin üstünde değildir ve halkın ortak iradesiyle töre zaman içinde değiştirilebilir.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Bozkır Kültürü Hukuk Anlayışı, Töre	Bu derste uygulama yoktur.

Sıra Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
11 Bozkır Kültürü ve Askerî Yapı Bozkır yaşam tarzının ordu teşkilatlanmasına etkisi Göçebe toplumlarda savaşçı kimliğin önemi Türklerde askerî düzenin sosyal yapıya etkisi Türklerde Ordu Teşkilatı İlk düzenli orduyu kuran Türk devletleri "Onlu Sistem" ve Mete Han'ın askerî reformları Ordu içindeki rütbelere ve görev dağılımı Bozkır Ordusunun Savaş Taktikleri Atlı birliklerin önemi ve üstünlüğü Hilal Taktiği (Turan Taktiği) ve sahte ricat Hafif süvari birliklerinin stratejik kullanımı Silahlar ve Zırhlar Yay, ok, kılıç ve mızrak gibi temel silahlar Hafif zırh kullanımı ve hareket kabiliyeti At ve ekipmanlarının savaşta sağladığı avantajlar Türklerde Askerî Disiplin ve Strateji Kadınların ve gençlerin savaş eğitimi Savaşçı ahlâkı ve disiplinin önemi Türklerin tarih boyunca geliştirdiği askerî stratejiler Bozkır Ordusunun Etkisi ve Mirası Türk ordularının dünya tarihine katkıları Moğollar ve Osmanlı gibi devletlerin Bozkır askerî geleneğinden etkilenmesi Günümüz Türk ordusunda bozkır askerî geleneğinin izleri Bu içerik, Bozkır Kültürü'nde ordunun oluşumu, yapısı ve savaş stratejileri hakkında temel bir ders planı sunmaktadır.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Bozkır Kültüründe Ordu	Bu derste uygulama yoktur.
12 Eski Türklerde sosyal hayat, göçebe ve yarı göçebe yaşam tarzına bağlı olarak şekillenmiştir. Aile yapısı, toplumsal düzen, gelenekler ve ekonomik faaliyetler sosyal hayatın temel taşlarını oluşturur. Aile ve Toplum Yapısı Aile, toplumun en küçük ama en önemli birimidir. Baba otorite sahibidir, ancak anne de söz sahibidir. Aileler bir araya gelerek boyları, boylar da birleşerek "budun"u oluştururdu. Toplumda dayanışma ve yardımlaşma esastır. Gelenek ve Görenekler Toy (şölen): Eğlence ve önemli kararların alındığı toplantılardır. Yuğ (cenaze töreni): Ölen kişinin ardından düzenlenen törenlerdir. Kımız (at sütü içeceği): Önemli misafirlere ikram edilirdi. Kadınların Sosyal Hayattaki Yeri Kadınlar toplumda saygı görürdü ve yönetimde söz sahibi olabilirdi. Hatunlar kağanın yanında devlet yönetimine katılırdı. Ekonomik ve Günlük Yaşam Eski Türkler hayvancılıkla geçinir, at yetiştiriciliğinde ustalaşmışlardı. Deri ve keçe çadırlar (yurt) kullanılırdı. Ticaret, özellikle İpek Yolu üzerinden yapılırdı. Eski Türklerde sosyal hayat, göçebe yaşamın getirdiği dayanışma ve özgürlük temelli bir düzene dayanıyordu. Aile yapısı güçlüydü, kadınlar sosyal hayatta önemli roller üstleniyordu ve gelenekler toplum hayatını düzenliyordu.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Eski Türklerde Sosyal Hayat	Bu derste uygulama yoktur.

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
13	Eski Türklerde Ekonomik Hayat Eski Türklerde ekonomi göçebe ve yarı göçebe yaşam tarzına dayanıyordu. Hayvancılık en önemli geçim kaynağıydı; at, koyun, sığır ve deve yetiştirilirdi. Bu hayvanlardan et, süt, yün ve deri elde edilirdi. Tarım, iklim koşullarına bağlı olarak sınırlı ölçüde yapıldı. Ticaret de önemliydi. Türkler, ipek ve baharat yolları üzerinde bulunmaları sayesinde Çin, İran ve Bizans ile ticaret yaparak ekonomik kazanç sağladılar. Takas yaygındı, ancak zamanla metal paralar da kullanıldı. El sanatları ve madencilik gelişmişti; demircilik özellikle önemliydi. Ekonomik hayat, dayanışma ve paylaşım esasına dayanan bir yapıya sahipti. Boylar arasında ekonomik ilişkiler, hayvancılığa ve ticarete bağlı olarak şekillenirdi.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Eski Türklerde Ekonomik Hayat	Bu derste uygulama yoktur.

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim	Teorik	Uygulama
			Metodları		
14	Bozkır kültürü Türklerinde din, genellikle göçebe yaşam tarzının ve doğa ile olan etkileşimlerinin bir yansıması olarak şekillenmiştir. Bu kültürde animizm, yani doğadaki varlıkların ruhlarının olduğuna inanma, önemli bir yer tutar. Doğa olayları, güneş, ay ve yıldızlar gibi gök cisimleri, kutsal kabul edilmiştir. Sonuç olarak, bozkır kültürü Türklerinde din, geçmişin izlerini taşıırken, aynı zamanda yeni inanç ve pratiklerle de zenginleşmiştir. Bu dinî ve kültürel çeşitlilik, Türk toplumunun çok katmanlı yapısını oluşturmuştur.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Bozkır Kültürü Türklerinde Din	Bu derste uygulama yoktur.

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
15	Eski Türk edebiyatının kökleri ve tarihi önemi. Türklerin yazılı ve sözlü edebiyat gelenekleri. Sözlü Edebiyat Destanlar: "Köroğlu", "Oğuz Kağan", "Bozkır Destanı" gibi önemli eserler. Destanların yapı özellikleri ve temaları. Türkü ve Şarkılar: Yöresel ezgiler ve halkın yaşamını yansıtan sözler. Yazılı Edebiyat Göktürk Yazıtları: İlk yazılı belgeler ve içerikleri. Uygur Edebiyatı: Maniheizm etkisiyle gelişen eserler. Anlatım ve Temalar Doğa, aşk, savaş, kahramanlık gibi evrensel temalar. Şamanizm ve geleneksel inançların edebiyatta yeri.	Bu dersin laboratuvarı yoktur.	Bu hafta, ön okuma ve tartışma temelli öğretim yöntemi uygulanacaktır. Öğrencilerden, derse gelmeden önce önerilen kaynaklardan ilgili üniteleri okumaları beklenmektedir. Derste, okunan metinler üzerinden soru-cevap yöntemiyle konunun temel noktaları ele alınacak ve öğrenciler arasında yönlendirilmiş tartışmalar yapılacaktır. Böylece, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilirken, konunun daha iyi anlaşılması sağlanacaktır.	Eski Türklerde Edebi Kültür	Bu derste uygulama yoktur.

16

Final

İş Yükleri

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Vize	1	1,00
Final	1	1,00
Derse Katılım	14	3,00
Ders Öncesi Bireysel Çalışma	14	4,00
Ders Sonrası Bireysel Çalışma	14	3,00
Ara Sınav Hazırlık	1	3,00
Final Sınavı Hazırlık	1	6,00
Araştırma Sunumu	2	3,00
Seminer	2	4,00

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Ara Sınav	40,00
Final	60,00

Tarih Ana Bilim Dalı / TARİH (DOKTORA) X Öğrenme Çıktısı İlişkisi

	P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10	P.Ç. 11	P.Ç. 12	P.Ç. 13
Ö.Ç. 1													
Ö.Ç. 2													
Ö.Ç. 3													

Tablo :

- P.Ç. 1 :** Tarihe ait olay ve olguları uzmanlık düzeyinde bilimsel yöntem ve teknikler yardımıyla kavramsallaştırır.
- P.Ç. 2 :** Araştırma süreçlerinde disiplinler arası yaklaşımları kavrar ve kullanır.
- P.Ç. 3 :** Edindiği uzmanlık düzeyindeki bilgileri tanımlayabilir, eleştirel bir yaklaşımla değerlendirir ve analiz eder.
- P.Ç. 4 :** Tarihsel verilere ulaşır, yorumlar, güvenilirliğini ve geçerliliğini değerlendirir.
- P.Ç. 5 :** Çalışmalarında ulusal ve evrensel değerleri önemser ve özümser.
- P.Ç. 6 :** Tarih alanındaki bir konuya uygun materyal geliştirir, farklı metotlarla bilimsel bir yayın haline getirir.
- P.Ç. 7 :** Yaşam boyu öğrenme süreçlerini geliştirir.
- P.Ç. 8 :** Sorumluluğu altındaki birey veya grupların öğrenme süreçlerini yönlendirir.
- P.Ç. 9 :** Sosyal sorumluluk bilinciyle mesleki proje ve etkinlikleri uzmanlık düzeyinde planlar ve uygular.
- P.Ç. 10 :** Tarih alanının gerektirdiği yabancı dili Avrupa Dil Portföyü B2 Genel düzeyinde kullanarak sözlü ve yazılı iletişim kurar.
- P.Ç. 11 :** Bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır ve bu alandaki gelişmeleri takip ederek kendini yeniler.
- P.Ç. 12 :** Demokrasi, insan hakları, bilimsel ve mesleki değerlere uygun ahlaki davranış kalıpları geliştirir.
- P.Ç. 13 :** Demokrasi, insan hakları, bilimsel ve mesleki değerlere uygun ahlaki davranış kalıpları geliştirir.
- Ö.Ç. 1 :** Bozkır Kültürünü tanımlar ve meydana çıkışı hakkında bilgi verir.
- Ö.Ç. 2 :** bozkır Kültürü hakkında bilgi verebilir.
- Ö.Ç. 3 :** Bozkır Kültürü Sosyal yapısı ve o kültüre ait devletler hakkında bilgi verir.